

100+1

Štvrtok
31. 8. 2023

1/4

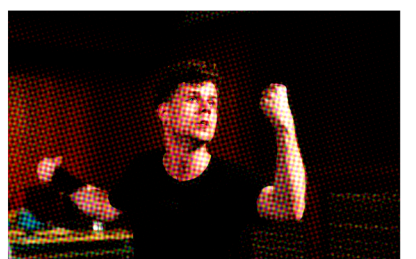
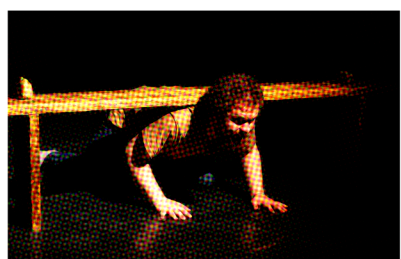
traktoristov z JRD Martin

Výstava fotografií
Ctibora Bachratého
vo foyeri SKD

Sobotnajúce predstavenie
Slovo o Jankovi
ZRUŠENÉ

101 Forgáčsových Tibeťanov

Tajomstvo dlhovekosti odhalené!

Americkí vedci v roku 2012 zistili, že v istej inak pomerne bezvýznamnej malej krajine uprostred Európy existuje zvláštny organizmus, ktorý sa navzdory všetkým predpokladom, dohadom a hypotézam v tom čase dožíval 90 rokov a podľa všetkého vôbec nestarne. Toto odhalenie vtedy vyvolalo veľkú senzáciu, ktorú sme pokrývali s výskumno-investigatívnym tímom na čele s hlavným reportérom National Geographic pre túto oblasť, Samuelom Trnkom. Z nášho vtedajšieho tímu som zostala len ja, iní členovia a členky sa pridali k výskumným jednotkám v teréne, skrátka a dobre, aj tento rok sme tu opäť. Už po jedenásty raz sme sa vydali na posledný augustový týždeň do Martina skúmať a mapovať túto fascinujúcu entitu, ktorá existuje už 101 rokov a stále nenesie žiadne znaky degenerácie.

Za tých jedenást rokov sme odhalili, že organizmus sa skladá z desiatok, ba stoviek menších buniek označovaných ako divadelné súbory, ktoré sú organizované ako zoskupenia jedincov známych ako divadelníci a divadelníčky. Ich prvý výskyt na tomto mieste si už dnes živo pamätajú azda iba Martinské hole, ktorých silueta sa črtá na horizonte. Pravdu má Milo Juráni, keď hovorí, že by sme sa mali viac obracať k prírode, brať ju do úvahy – veď je tu omnoho dlhšie ako my. A čo je to ešte v porovnaní s dĺžkou existencie vesmíru, ktorý sa nám kde-tu tiež zorganizuje paradne nebeské divadlo – ako dnes v noci, keď sme mali možnosť pozorovať modrý mesiac! Avšak v mierke existencie podobných organizmov je Scénická žatva absolútny unikát, až taký, že v tejto chvíli nikto nepozná iný organizmus tohto druhu s rovnakou dĺžkou života.

Ako je to možné? To ani po rokoch výskumu nie je definitívne odhalené, intenzívne pozorovanie a rešerš však ukázali, že silným faktorom pre prežitie organizmu ako celku je práve kvalita jeho buniek, ich výnimočná schopnosť regenerácie niekde na úrovni medzi perpetuum mobile a bunkami HeLa. Zhlukovanie sa týchto mikroorganizmov v koncentrovanom čase na jednom mieste každoročne počas niekoľkých dní zároveň generuje silnú energiu, ktorá vyžaruje do okolia a opätovne dodáva silu pre pokračujúce fungovanie tohto organizmu. Kto sa v tomto čase ocitne v blízkosti tohto zhuku, s veľkou pravdepodobnosťou pocíti silnú eufóriu, pretlak tvorivosti a neopakovateľný pocit vzájomnosti. Viac o týchto javoch sa budete môcť počas najbližších dní dozvedieť v reportážach a štúdiách významných expertov v našom časopise. Prijemné čítanie!

M. Maš, PhD.

Vedeli ste, že prefácia je synonymom slova úvod?

PREFÁCIA

VEL'RYBY NA SÚŠI

Na javisku treba vždy premýšľať o tom, ako to robím

Milo Juráni je absolventom ochrany prírody a krajiny na Prírodovedeckej fakulte UK a teórie a kritiky divadelného umenia na VŠMU v Bratislave. Na sto prvej Scénickej Žatve mal v prvý deň prednášku s názvom Princípy udržateľnosti a cirkulárnej ekonomiky v divadle.

Venuješ sa najmä ekológii v profesionálnych divadlách. Aj na prednáške si hovoril, že nie veľa vecí sa týka tých neprofesionálnych. Čo sú tie zásadné rozdiely, ktoré vnímaš?

Tých rozdielov je tak veľa, že je ťažké ich zhrnúť, ale ten zásadný a základný rozdiel je, že keď si zoberieme zriadené divadlá, tak takmer všetky majú vlastnú budovu. A tá budova má najväčší dosah na zmenu klímy alebo uhlíkovú stopu. Tým pádom je najlepšie, keď sa niečo robí priamo s budovou. A druhá vec je, že podľa toho, ako poznám ochotnícke divadlo na Slovensku, tak nemám pocit, že by sa tam plytvalo. Mám pocit, že všetci ochotníci tak trošku robia z toho, čo majú, veď koniec-koncov, robia to ako záľubu. Toto považujem za najväčší rozdiel.

Neprofesionálne divadlá väčšinou pôsobia v kultúrnych domoch. Ako by vedeli súbory pritračiť na samosprávy alebo mestá, aby mohli byť ekologickejšie?

Najlepšie cez samotnú dramaturgiu a aktivitu divadiel. To znamená napríklad poukazovať na témy, ktoré súvisia s ekológiou, životým prostredím priamo v meste, oblasti, lokalite, kde sa pohybujú a kreatívnym spôsobom ich spracovávať. Zároveň na javisku treba vždy premýšľať o tom, ako to robím, pretože nie je nič horšie, ako keď niekto vodu káže a potom pije víno. Ideálne je, keď to ide ruka v ruke aj s formou.

Keď sa v divadle poukazuje na ekologické témy, tak sa na ne poukazuje práve prostredníctvom tých dominantných prvkov. Čiže keď je to eko, tak je tam veľa plastových fliaš, iných plastových produktov a podobne. Je toto cesta? Resp. je nejaká adekvátna náhrada týmto scénickým prvkom?

Ja som fanúšikom sofistikovanosti, to znamená, že čím menej, tým lepšie. Doba plastových fliaš na scéne, ktoré ukazovali, ako ľudstvo produkuje hrozne veľa odpadu, sa skončila. Toto už v dejinách ekodramaturgie máme za sebou. Dá sa ísť ďalej. Dá sa ísť k filozofickým presahom toho, akým spôsobom človek môže ísť do nového vzťahu s prírodným prostredím a uvažovať kreatívne aj o nových spojeniach človeka s mimoludským svetom. A to je v niečom omnoho zaujímavejšie, ako zas a znova si iba opakovať naratív, že „No a takto toto ľudstvo celé robí!“.

Myslíš si, že sprievodca, ktorého ste vytvorili, je 100% aplikovateľný?

Nie je stopercentne aplikovateľný, pretože každé divadlo je veľmi špecifické a niektoré jeho princípy je možné si osvojiť, ale realizácia je v každom divadle úplne iná. Ideálne je mať environmentálneho ambasádora v divadle, ktorý dokáže tieto princípy efektívne preklápať.

Celý rozhovor nájdete na www.scenickezatva.eu

Fel

GÉNIOVIA UŽ OD ŠKÔLKY

**Lenka
Džadžiková**

Lenka je na festivaloch organizovaných NOC-kou varená pečená. A niet divu! Veď zameraním sa zameriava na tvorbu zameranú pre deti a zameraných na tento zámer je v štruktúrach neprofesionálneho umenia na Slovensku zameraných veľa ľudí. Ako porotkyňa bola prítomná aj na stej Scénickej Žatve. Aký zámerný prínos však bude mať na tej stejprvej? To takto vopred neviem, ale čo viem je, že Lenkina najmladšia ide v matkiných šľapajách a možno už o pár rokov bude na týchto súťažiach aj konflikt záujmov...

**Miriam
Kičiňová**
Vnebezprecedentná
precedentníčka

Miriam nie je novou tvárou v porote neprofesionálneho divadla. Ja osobne si ju pamätám ešte z mojich mladých čias, kedy bola Miriam ešte mladšia, ako je teraz, a to už je proti všetkým zákonom fyziky... Pozorne sledujte jej rozbor, resp. jej prsty pri rozboroch. Aby jej neunikla myšlienka, stáča si ich do seba. Jednoducho si vás omotá!

**Tomáš
Žižka**

Keďže sme si mysleli, že Tomáš Žižka bude predsedom poroty na Scénickej Žatve, mali sme tu pripravenú stať o tom, akú má táto funkcia váhu a aké je prirodzené, že ju dostal náš český kolega, pretože hoci Scénická žatva sa hrdí svojou 101-ročnou históriou, všetci vieme, že Scénická žatva nebola vždy Scénickou žatvou, zato Jiráskův Hronov bol odjakživa Jiráskovým Hronovom a tým pádom je jasné, že bratia Česi nás aj v tomto zas predbehli. Lenže Tomáša Žižku, ktorému meškal vlak (išlo o komplot zo strany Slovenských železníc?!), predbehla v predsedníctve Miriam Kičiňová, známa slovenská funkcionárka. Preto o vedúcich pozíciách Tomáša Žižku vieme povedať len toľko, že býval vedúcim kabinetu scénografie na DAMU. To však nie je málo a okrem toho má za sebou aj dosť veľa divadelných aktivít, až toľko, že to dotiahol na profil v Databáze českého amatérskeho divadla. A tam si o ňom prečítate aj fun-fact, že ide o rodeného Bratislavčana, ktorý študoval v Bratislave aj rezbárčinu. Takže berieme späť to o českom kolegovi...

Fel

**Miklós
Forgács**

Vedeli ste, že Miklós posledné mesiace strávil výskumom kinematografie pre dospelých? Nie z vlastnej pasie, avšak z vlastnej vôle áno. Pripravuje totiž inscenáciu s názvom, ktorý nebudem prezrádzať, aby si neploleté publikum nezačalo googliť, že kto to tá Lilith vlastne je. Okrem toho ovláda jeden cudzí jazyk, ktorý nikde okrem jednej krajiny nemôže použiť. Hádate správne, východniarčina.

**Jakub
Molnár**

Áno, je tu aj Jakub Molnár...*

TYRA

Helge Torvund

DDS Úsmev, Babín

Vít'az kategórie recitačné kolektívy a divadlá poézie detí, Hviezdoslavov Kubín 2023

Tyra červená niť

Pamätám si svojho času na intenzívne výkriky zásadného českého teatrológa Jána Císaře: "Ach, ty vaše recitační kolektívy!" V tom výkriku bola radosť, obdiv, vášeň, nadšenie zo spoznávania nového druhu, iného sveta divadla, akási rozkoš skúmania priam slovenského fenoménu.

Včerajší žatevný deň otvoril jeden z recitačných kolektívov a pripomenul mi tento povzdych. A zároveň mi provokatívne do mysle vtlčil otázku – čím je recitačný kolektív vlastne ten špecifický kolektív a čo ho odlišuje od iného divadla mládeže? Prichádza mi to na myseľ v momente, keď sa prístup k téme približuje prostriedkami k detskej dramatickej tvorivosti nad textom a s textom, keď sa pracuje s hrou na/hrou v hre, vytvára sa štylizovaná skladačka obrazov. Tieto otázky mi vnukol detský divadelný súbor Úsmev z Badína, ktorý pracoval s predlohou nórskej spisovateľky Helge Torvundovej Vivaldi. (Ide o spisovateľa, viď nižšie, pozn. red.)

Zdá sa, že i samotná predloha pôsobí poeticky, krátke prozaické útvary sa graficky podobajú poézii, prerozpráva sa síce konkretizovaný príbeh, ale v skratke a obraznosti. Úsmeváci sa tiež vydali cestou skratky, obraznosti, znaku.

Červená Ariadnina niť. Mačkina niť. Tyrina niť... sa tiahli celou inscenáciou. Vovádzali nás do vnútorných pocitov dievčiny Tyry, azda do bájneho subjektu samotnej básne o samote. Skupina interpretiek sa dotkla jednej z najcitlivejších tém súčasnosti – osamelosti, nekomunikácii, nekontaktnosti, neprijatiu. Neprijatie vonkajšieho sveta následne generuje aj nemožnosť prijať samu seba. Ublížovanie i šikana sa stali súčasťou pohybových obrazov. Niť sa rozvíjala, zväzovala, nepúšťala, opätovne vŕahovala do problému. Aktérky budovali obrazy, asociatívne pohybové skladačky, hrali sa s niťou takmer ako mačka s myšou – alebo niťou –, pokúšali sa dostať k sebe, teda Tyra k sebe a my k nej.

Interpretky v úlohe Tyry sa menili a zrenie v čase sa dialo pred našimi očami. Zrenie osamelé. Medzi rovesníkmi a predsa bez kontaktu. Každá sa tak na chvíľu konfrontovala so šikanou, ubližovaním, neslušnosťou, drzosťou a osamelosťou. Komunikáciu a kontakt prinieslo až stretnutie so psychológom. V hre o kontakte však bolo priveľa chladu, strojenosti a napriek hľadaniu emócií sa toto všetko dialo temer bez emócií.

Miriám Kičiňová

Ak je vám povedomý názov inscenácie, s ktorou na Scénickú žatvu prišiel súbor Úsmev, nie je to déja-vu. S rovnakou predlohou uspel na Hviezdoslavovom Kubíne v roku 2020 nitriansky DDS DRIM a ich inscenácia Ja som Tyra následne putovala aj na Scénickú žatvu. Nitrianske súbory zo ZUŠ Rosinského sú často priekopníkmi vážnych tém, no zdá sa, že téma vylúčenia zo skupiny či šikany pre inakosť je zrozumiteľná a páľčivá naprieč regiónmi, Oravu nevynímajúc. A tak aj režisérka babínskeho súboru Ivana Kurčinová so svojim (v tomto prípade čisto ženským) kolektívom siahla po knižke nórskeho psychológa a spisovateľa Helgeho Torvunda (sic!) o dievčatku Tyre, ktoré nerozpráva a je preto v škole šikanované. Kniha podľa režisérky ležala nejaký čas zaprášená v knižnici, zrejme preto, že mátie svojim názvom – Vivaldi. Ten odkazuje na hudbu, ktorá má na Tyru terapeutický účinok, ale tiež na meno mačiatka, ktoré Tyre pomáha necítiť sa tak sama. Kým sa rozprávame s Ivanou, dievčatá si v šatni veselo svorne štebocú, čo je azda znakom toho, že si dobre rozumejú a že nemajú podobnú skúsenosť ako hrdinka, ktorú stvárnajú. Avšak, ako zdôrazňuje ich vedúca, vedia sa do Tyriných problémov vcítiť, lebo podobné prípady poznajú aj zo svojho okolia. Kolektívna forma, v ktorej nie je jedna hlavná postava, podčiarkuje to, že Tyrou môže byť ktorékoľvek dieťa, a to aj bez toho, aby sme si to všimli na prvý pohľad. Hoci skupina deviatich herečiek je vekovo pomerne rôznorodá – od osem po pätnásť rokov, každá z nich podľa režisérky Ivany svojim spôsobom rozumie, čo všetko môžu spôsobiť posmešky, možno sprvoti aj nevinné a myslené len zo žartu. Našťastie v babínskom súbore nemá miesto výsmech, iba úsmev a radosť z tvorby.

VEDELI STE, ŽE

Tyra môže byť aj dieťa, o ktorom by sme to nepovedali

- Hoci meno Helge pripomína ženské meno Helga, v skutočnosti je to v Škandinávii dominantne mužské meno, ktorého slovanským ekvivalentom je meno Oleg.
- Na slovenskom vydaní knihy Vivaldi je uvedené ženské meno s prechýleným priezviskom – ide o editorský omyl.
- Vivaldi zložil svoje Štyri ročné obdobia práve pred 300 rokmi, v roku 1723.

MAŠ

Nevyužitý potenciál scény dolu hlavou

Môj prvý den a večer na prehliadke Scénická žatva byl zakončen astronomickým úkazom, druhým úplňkom, takzvaným Modrým mesiacom. A tak budu vedomě či podvedomě referovat o viděném a pokusim se na to nahlížet skrze mou optiku scénografa.

Jedním z odpoledních inscenací byl anekdotický příběh "Vačice, která sa nesmiala" v podaní křehkého dívčího souboru Gong Bratislava. Předlohou jim byl literární text amerického autora a animátora Franka Tashlina, který patrně rezonoval s mentálním záměrem kolektivu s tvůrčími možnostmi souboru. Úmysl byl vložit do příběhu vačice (když už víme, že DNA vačice má hodné společného s lidskou DNA) jakousi polemiku obrazu a slova ve společnosti a tak vykreslit lidskou hloupost, lidskou nabubřelost, dominantní postavení v hierarchii evoluce. Vnímáme kritický stav lidské společnosti v pohledu na svět jako takový, snahu mít za jakýchkoli okolností pravdu a prosazovat ji, ať se děje, co se děje... mít navrch a neustoupit ze svého postoje a pozice.

Jejich základní inscenační principy směřovaly k opětovnému navrácení k prvopočátku zdroje divadelnosti, tedy k tvorbě rituálu oživlých obrazů, světa stínů, k jakési Platónské jeskyni. Patrně čtu správně z rozmístění prostoru a prostředků, že zde bylo záměrem využití symetrického rozdělení prostoru na dvě vizuální makety představující kontury města a siluetu krajiny, jejichž zvětšená projekce se zachytí na zadním horizontu. Tento vizuální scénický tvar napovídá mnohé, ale bohužel se stal pouhou divadelní kulisou a zamýšlené řešení nebylo dosti využito. Z vizuální performativnosti a hravé imaginace akterek zůstalo mnohé více jen ve verbální deklamaci. Akademismus a přílišná disciplinovanost také byli na škodu celkové atmosféry světelně-kinetické události, kde by mohli herci i diváci „splynout“ ve společné komunikaci obrazu a slova, při které lze zažít duševní očistění. K tomu měly také posloužit neobvyklé prostředky, jako stylizovaný způsob řeči, výrazně prokomponovaná rytmicko-taneční forma pohybu, jakož i redukovaná scéna pro stínové obrazy. Nenastala však vizuální změna pohledu, tedy scény dolů hlavou, která se nabízela. K tomu bych rád povzbudil – meditujme nad logickými propojeními mezi obrázky a slovy, kolik jen chceme, ale nebojme se tušeného.

Na závěr mne ještě napadá lehká souvislost s tvorbou belgického umělce Reného Magritta, který ve svých dílech zobrazoval reálný svět v nereálných situacích. Bylo to originální a zároveň inteligentně vtípné. Dva objekty na obraze nás totiž dostaly do pomyslova, nákras dýmky a znepokojující kaligrafická legenda pod ním, hovořící: "Toto není dýmka".

Tomáš Žižka

Vedeli ste, že Legendárny Stanfordský experiment v sebe obsahuje ohromný dramatický, ba až na javisko sa pýtajúci náboj? Princípom vyššie menovaného

míľníka v histórii psychologických experimentálnych obskúrností je akási „hra“, v rámci ktorej sa zúčastnené osoby striedavo ocitajú v situáciách, keď môžu na ostatných zúčastnených vytvárať istý druh emočného a duševného nátlaku, alebo sú tými, na ktorých je tlak vyvíjaný. Inscenácia známeho diela Franka Tashlina Vačica, ktorá sa nesmiala, toť prvá z radu Stanfordských experimentov na 100 + prvej Scénickej žatve!

Redaktor žatevného festníka nazrel špeciálnym pozorovacím zameriavačom do útrobov duší tvorcov združených pod bratislavským Divadelným súborom GONG, výsledkom čoho je tento záznamník zaujímavostí, o ktoré sa s ním podelili.

Empatia, čiže schopnosť sa takpovediac vcítiť do niekoho „kože“, je okrem jednej zo základných ľudských vlastností taktiež účinným nástrojom pri kreovaní ako dramatickej osoby, tak aj javiskovej postavy. Titulnú postavu, Vačicu, stvárňovali v priebehu inscenácie niekoľkí herci. Takmer zhodne pocitovali všetci účastníci „dramatického Stanfordu“ tlak či veľmi ťaživé pocity. Špeciálny pozorovací zameriavač túto informáciu vyhodnotil ako dôveryhodnú.

Symptómy vyplývajúce z dominantnej pozície masy ľudí, ktorí Vačicu obklopovali a ovplyvňovali, pôsobili na členov súboru nepriaznivo. Zo vzájomného rozhovoru pozorovateľa a účinkujúcich vznikla sieť asociácií, hľa: egoisti / najhoršie ľudské vlastnosti / hrozni ľudia, nevedomujúci si následky svojho konania / nedali si povedať / keď si niečo myslí väčšina, nemusí to byť vždy pravda / uniformita / davovosť.

Avšak nemajte obavy, vážení čitateľa. Divadlo dokáže skutočne divy. Napríklad obrátiť dobré na zlé. Niekedy aj naopak. To však nie je prípad Vačice, ktorá sa na prihlúplych reakciách ľudí z okolitého sveta nesmiala. Napriek tomu, že účinkujúci boli vystavení všakovakým negatívam vyplývajúcim z ľudskej náture, zachovali si prívetivé úsmevy na tvárach a radosť zo a aj do života.

Apropo, divy dokáže robiť nielen divadlo, ale aj húževnatí redaktori. Stojeden zaujímavostí transmutovať na dve, to je skutočne div.

Pendejo

VEDELI STE, ŽE

Standford a vačice idú dokopy

Daddy Freud

Kolektív
a Markéta Bláhová

★ B+S pri ZUŠ J. Rosinského
Nitra

Vit'az celoštátnej súťaže FEDIM 2023

Negrcaj, balansuj!

A nastal čas, keď z farebného veselého stanu vylezú dvaja smutní brblajúci ľudia na hranici detstva a dospelosti. Sála z nich nejaká ošúchaná stredoeurópska melanchólia. Priestorom pre ich bezbrehý asociatívny dialóg sa stáva metaforický les tráum a kríz. Bezmocnosť vyjadrujú v metaforách, názory v asociáciách, zúfalstvo v infantilizme. Ich činorodosť je rezignácia, ich konanie je absurdita, ich vnútorným stavom je permanentné vytriezvenie.

Dvaja apatickí klauni, dvaja zúfali tovariši, dvaja existenciálni drevorubači sa strácajú v hľadaní seba a kontaktu so svetom, v hľadaní zásadných tém. Po ničom inom netúžia, len objaviť jedno gesto, jednu vetu, jednu situáciu, v ktorých by sa cítili bezpečne a v ktorých by mohli svoju únavne banálnu apokalypsu premeniť opäť na bezťažový stav bezstarostnej hravosti. Títo dvaja antihrdinovia bez kontúr neraz pripomínajú tovariša Wilhelma Meistera, ktorý by sa mal vyvíjať, veď vystúpil z bildungsrománu pána Goetheho, ale ocitá sa v súčasnej tekutej, postfaktickej dobe. Pripomínajú aj stále filozofujúcich Estragona a Vladimíra, ktorí momentálne nevedia rozoznať jogurt od Godota, dvoch trápnych klaunov, ktorí si myslia, že grcanie je terapiou a balansovanie s lavicami je metaforou života dvoch mladých slovenských občanov. Ich aktivizmus je sympatické strokotanie v úprimných pokusoch priblížiť sa k nejakému pomenovaniu nejakého hocičoho. Dvaja bojazliví performerí sa svoje emočné a duševné rany snažia pretaviť aj do fyzickej bolesti, ale dostanú sa len k salónnemu body artu, ktorý nemá odvahu prekročiť bezpečnostnú zónu, ale predsa sľubuje isté nebezpečenstvo bytia.

Súbor B+S pri ZUŠ J. Rosinského z Nitry v inscenácii Daddy Freud citlivo, ale aj bezbreho mieša túžbu po hutnosti metafor, po odvahe vstúpiť do sebateriepie, angažovať sa v horúcich aktuálnych témach. Tvorcovia si uvedomujú márnú snahu vystúpiť z vlastnej nemohúcnosti, zo stavu blúdenia vo vlastnej neistote, sú plní neposednej a nedôslednej, ale o to poctivejšej zvedavosti. Takže nakoniec im ostáva fragmentárna, banálno-metafyzická „soft art“ pitva, balansovanie na ruinách detstva, vzťahov, identity, možností, snov, túžob, tieňov otcov, matiek, citátov, kódov, všetkého, čoho sa chceme striasť, čoho sa bojíme, ale o čom vždy zistíme, že to je presne ten záhadný jogurt, ktorý nevieme ani prehľnúť, ani vygrcať, a tak bez mihnutia oka tlačíme na tú piesvitnú, virtuálnu, relatívne smiešnu pílu.

Miklós Forgács

Inszenácia divadelného súboru B+S, Daddy Freud, nám ponúka pohľad do sveta mladých – do ich problémov, otázok, neschopnosti porozumieť svetu a hlavne sebe. Pri mojej nedokonalnej znalosti života a pôsobenia Sigmunda Freuda som sa odhodlala spýtať sa po predstavení hercov, Bruna Baláža a Samuela Soyala, pár otázok ohľadom ich vzťahu s matkami a otcami. Či trpia Oidipovským komplexom alebo ho len zatiaľ nemajú pomenovaný. Bruno aj Samuel majú s rodičmi komplikované vzťahy, čo silne cítiť aj z ich inscenácie. Rozprávali o určitom rodičovskom nepochopení, o hádkach či nezhodách. No nie je podľa nich dôležité viesť o daných problémoch dialóg na javisku. Terapeutické divadlo je pre nich buď neznámy pojem, alebo nie príliš obľúbený a vyhľadávaný – sami však vyzdvihujú bizarnosť toho, že si v takom divadle zahrli.

Chlapci v inscenácii tematizujú aj odchod mladých ľudí zo Slovenska. V rámci otázok na telo som sa odvážila spýtať aj na to, či život v zahraničí plánujú.

Samuel potvrdzuje: “Áno, pasívne na tom pracujem. Pozerám si krajiny, učím sa jazyky a kontrolujem, kde by sa mi žilo lepšie.”

Rovnako sa plánuje odsťahovať aj Bruno. Na Slovensku sa necítia prijatí a ich výpoveď je mrazivou skutočnosťou našej súčasnej mladej generácie (aj keď po 30. septembri si možno so súborom B+S podáme ruky viaceri).

Pri snahe odľahčiť ťaživú generačnú výpoveď som do pléna hodila dve otázky: Akú príchuť mal jogurt, ktorý v jeden moment Bruno vyleje Samuelovi na vlasy? A aký majú vzťah k slovenskému dielu Drak sa vracia od Dobroslava Chrobáka – keďže sa určitú časť inscenácie hádajú o dračej existencii. A teda – príchuť nemal žiadnu, bol to obyčajný smotanový jogurt. Ale ťažko sa dostáva z vlasov. Keď Samuel na začiatku hrania vlasy nemal, bol život ľahší. Teraz mu celý deň kučery smrdia po smotane. A o takej knihe nikdy v živote nepočuli. Ani o žiadnom Chrobákovi. Summa summarum, mladá generácia musí čeliť zložitým rodinným, existenčným a psychickým problémom, neustále spochybňuje svoje miesto v našej spoločnosti a ku všetkému nečíta slovenskú prózu naturizmu.

Dilemma

VEDELI
STE, ŽE

Freud a smotanový jogurt sú priatelia

Kto dnes bráni láske?

Literárne príbehy nenaplnenej či tragickej lásky dvoch mladých ľudí, najmä ak sú zábrami alebo dôsledkami spoločensko-politické okolnosti, opakovane dojímajú i dráždia. Drobátka z Martina sa pod režijným a dramaturgickým vedením Pavliny Musilovej rozhodli zdramatizovať pomerne košatý román Jaroslavy Blažkovej *Môj skvelý brat Robinzon* (1968), ktorého hlavná dejová línia je podobného charakteru. Dospievajúci Budy a jeho starší brat Robinzon (pravdepodobne Budyho alterego) sa extaticky zaľúbia do Doroty, ktorej otec spácha samovraždu, kvôli čomu sa dostáva do hľadáča vyšetrovacích orgánov. Budy a Dorota však nie sú iba nositeľmi neopakovateľnej detskej morálnej čistoty, ale aj lakmusovým papierikom ľudskosti v dobe, ktorá ju vo svojej podstate likvidovala.

Inscenačný text je dvojdomý. Okrem ústredného rozprávača príbehu Budyho sledujeme aj výjavy z trpkého detstva Doroty. Musilová sprvu sujetové línie jasne oddelila a prisúdila im zrozumiteľnú logiku – Budy ako komentátor kde-tu zastaví živých muzikantov na scéne, aby prestali nevhodne hrať, Dorota sa mu vyjavuje ako krehká bytosť, na ktorej je páchaná politická nespravodlivosť. Budyho mikrokozmos je generovaný z neporozumenia realite, Dorota mu ukazuje svet dospelých. Po čase sa však táto diferenciácia rozpadáva a dejové línie sa začínajú vrstviť a prekrývať, čo síce pomáha obom protagonistom k vývoju ich spoločného vzťahu, no zároveň sa tým vytvárajú slepé uličky a neukončené pointy. Ako problematická sa napríklad javí nekonkrétnosť politicko-spoločenských kulís, ktoré však majú priamy vplyv na vzťah zaľúbených. S málom výtvarných náznakov (rifľa a biele trička asociujú normalizačnú estetiku, nafukovacie kolesá zasa dovolenky pri Balatone) síce čosi tušíme, no pre dnešné mladé publikum môže byť takto univerzálny symbol útlaku nedostatočný. Napriek týmto dramaturgickým nedostatkom pôsobí inscenácia ako návrat do nedávnej minulosti s nepopierateľným pedagogickým prínosom.

Jakub Molnár

Vedeli ste, že už Antonin Artaud tvrdil, že medzi princípom divadla a princípom alchymie je bytostná zhoda? Že nie? Tak už viete. Svoje o tom zaiste vie martinský divadelný súbor Drobátka, ktorý sa na 100 + prvej Scénickej žatve predstavil obrazným transformačným dielom, dramtizáciou predlohy Jaroslavy Blažkovej s názvom *Môj skvelý brat Robinzon*.

Smelé blúdenie autora článku po útrobach Slovenského komorného divadla v Martine krátko po záverečnom potlesku rozliehajúcim sa po celej (sic!) sále Štúdia našlo svoj cieľ v hereckej šatni. Úvodné slová o prvých pocitoch po predstavení boli naplnené kvantami eufórie, nakoľko herci súboru Drobátka sa po dlhšej odmlke opäť spojili a vytvorili prekvapivo zohratý kolektív. Niet sa čomu čudovať, poznajú sa dlho a fakt, že sa martinský súbor predstavil na martinskej pôde, blažený pocit po dobre odvedenej práci len znásobil.

Transformácia ako špecifická charakteristika alchymie je rovnako príznačná aj pre umenie Bakchovo. Pravidelná premenlivosť scénických výjavov (alebo ak chceme, a že chceme, opäť použiť slovník majstra Artauda; preludov) sa odrazila aj na hercoch samotných. Jednohlasne prehlásili, že transformácia ako proces nikdy nekončiaci im pripravuje pôdu reagovať na novovznikajúce okolnosti. Rovnako ako v prípade titulnej postavy inscenácie, mladého Robinzona.

Insenácia rozvibrovala v mnohých divákoch frekvencie pozitívnej energie. Sami účinkujúci potvrdili, že s ich jednotlivými partmi sa im pracovalo príjemne, keďže vo svojich rolách sa cítili veľmi dobre. Ich postavy im boli prispôbené priamo na telo. Rovnako aj téma skvelého brata Robinzona je tvorcom blízka. Podobných transformácií a transmutácií zažívajú vo svojich životoch hojne (a to teda ešte budú).

Záverečný klinec za výživným rozhovorom zatiaľko predstaviteľ titulnej postavy: „Láska je nemenná bez ohľadu na čas.“

Špeciálny pozorovací zameriavač vo svojom záverečnom výkaze konštatuje, že transformácia zvukových a rečových vln do textových znakov dopadla zdarne.

Pendejo

**VEDELI
STE, ŽE**

Robinzon v Martine nebol sám

Ňej po vašemu budze...

Ján Lazorík a kolektív

★ **Študentské divadlo
Prešovskej univerzity**
Vít'az festivalu študentského divadla
Akademický Prešov

Prihlásenie sa k hneď k dvom tradíciám

Vlani sme šarištinu na Scénickej žatve počuli vďaka inscenácii Tri sestry v podaní raslavického súboru Na skok. Martinské publikum mohlo pokračovať v spoznávaní tohto nárečia aj tento rok, a to vďaka víťaznej inscenácii festivalu Akademický Prešov – Ňej po vašemu budze..., ktorú pripravilo študentské divadlo Prešovskej univerzity. A neraz obsahovala aj úlohy pre pokročilých, o čom svedčí napríklad prítomnosť „dzika“ v zápletke.

Východiskom pre tvorivý kolektív boli texty etnológa Jána Lazoríka. V rázovitom príbehu sa dozvedáme o volbe nového richtára a následne podrichtára, sudcu, fiškaľa, komiňara i šmertkara. Funkciu však treba potvrdiť na dereši. Bič plieska, šariština sa rinie a rýchlo zisťujeme, že v tomto obecnom spoločenstve si každý chce prísť na svoje.

V polovici inscenácie však prichádza zlom. Herečky a herci po krátkej, ale intenzívnej hádke zhadzujú zo seba kúsky oblečenia s folklórnymi prvkami a ostávajú v bezpríznakových čiernych odevoch, aby sa prihlásili k desaťročia trvajúcej tradícii Študentského divadla Prešovskej univerzity (Študentského divadla pri UPJŠ Prešov). Nepriamo odkazujú na slávne inscenácie tohto divadla spred polstoročia a to, čo dovtedy stihli zahrať akoby z kategórie „tradičných prúdov“ zahrajú znova, ale už prostredníctvom pohybového (biomechanického) výraziva. Konštatovanie „nej po vašemu budze...“ tak má v tejto inscenácii (minimálne) dva plány a autorský kolektív tiež naznačuje, že hoci dnes už nenosíme sukne s výšivkou a lajblíky, okolo volieb je rovnako veľa vzruchu.

Šestica študentiek a študentov hrala s plným nasadením, čo bolo zrejme na tempe reči a neustávajúcej dynamike ich pohybu, aj kropajach potu na ich tvárach vo vydýchanej sále BarMusea. Inscenácia Študentského divadla PU je pre nich dobrým prvým krokom – technickým cvičením. V ďalšej fáze tvorby sa radi dozvieme o pohľade študentstva na folklórny príbeh a jeho presah k dnešku. Obzvlášť takto – pred vol'bami.

Lenka Džadíková

Na slovenskej divadelnej scéne existuje veľa inscenácií, ktorým nerozumiem a mám pri nich mnoho otázok: prečo vznikli, čo bol ich zámer, prečo preboha ten herec toľko kričí, robil tomu niekto vôbec dramaturgiu atď. Nestáva sa však, že by som daným inscenáciám nerozumela po jazykovej stránke (možno len, ak ten herec príliš kričí). Inscenácia Študentského divadla Prešovskej univerzity je presným opakom spomínaných fenoménov – rozumiem jej vzniku, jej zámeru, no pre moje západoslovenské korene mi jazyková zložka uniká. Predstavenie v šarištine dá zabrať nejednému bratislavskému kaviarskému povaľačovi a veľkým šťastím (pre mňa aj pre čitateľov) bolo, že nie všetci herci toto nárečie ovládajú, a tak som odpovediam na moje otázky rozumela.

V danej zostave rozpráva spomínaným nárečím polovica hercov – aj tí však s rezervami a miernymi odchýlkami. Veľkou skúškou preto pre nich bolo naučiť sa texty – čo však podľa ich slov vyzeralo náročne, len kým neprišli k fyzickej stránke inscenácie. Predstavenie začína folklórne a tradične, no koncepcia sa uprostred láme, dochádza k revolúcii súboru a z realistickej slovenskej dediny prechádzame k biomechanike. Tento zlom mal pôvod v realite – súbor dostal za úlohu naštudovať text Jána Lazoríka v pôvodnom znení, časom však v procese vznikli nezhody s režijným vedením a iniciatívu vzniku inscenácie prebrali nakoniec samotní študenti. A spravili si podľa seba.

Ich najväčším strachom bolo, že nebudú mať z tvorby a divadla radosť. Že sa budú trápiť a neustále bojovať s predstavami niekoho cudzieho. A tak by to nemalo fungovať v žiadnom divadelnom prostredí – či už v tom ochotníckom, alebo profesionálnom.

Náš rozhovor so študentmi sme ukončili odporúčaním navštíviť „kontroverznú“ inscenáciu R. Balleka Kocúrkuvo v SND. Má im čo povedať a určite si aspoň v jednej veci môžu podať ruky. A to v motte: Nebude po vašom... ale po našom!

Dilemma

VEDELI
STE, ŽE

In tincidunt. Aenean viverra suscipit tellus.

101 8

lektorov

~~Dalmatíncov~~ na 101. Scénickej žatve *

Matej "Pongo" Matejka

Pongo je uvolnený, hravý a trochu praštený. Okrem toho je mimoriadne lojálny. Všimol si Rogerovu osamelosť ako mládenec, ktorý písal piesne, a tak si dal za úlohu nájsť svojmu dobrému priateľovi vhodnú spoločničku. Podobne ako Pongo, aj Matej je tak trochu praštený, ale v tom najlepšom slova zmysle. So svojimi frekventantmi a frekventantkami sa budú celú Žatvu hrať a bádať. Závídím im...

Nad'a "Perdita" Uherová

Perdita je veľmi dobre vychovaná, elegantná a žiarivá; úplný protiklad k Pongovej praštenej povahe. Je tiež dosť prísna a zdá sa, že je trochu výraznejšia, pokiaľ ide o disciplinovanie svojich šteniatok, rovnako ako darebný Pongo. Nad'a určite nie je z Prievdize. A ak je, tak to určite nie je. Nie že by sa hanbila za svoje rodné mesto, ktoré na 100% nie je Prievdiza, ale jednoducho odtiaľ nie je a nevidí dôvod, aby bolo jej meno spájané s Prievdzou, keďže to tak nie je a ani nikdy nebude. Nad'a je totiž z okolia Bojníc, resp. nie z Prievdize.

Diana "Anita Radcliffe" Laciaková

Anita je milá a starostlivá maliarka. Prvý film dokazuje, že ona a Cruella De Vil spolu chodili do školy ako deti a v istom bode boli údajne aj kamarátky. V čase ich dospelosti sa prizná, že Cruellu považuje za výstrednú. Diana Laciaková je aktuálnou šéfredaktorkou časopisu Javisko. Môžeme ho však stále nazývať časopisom, keď celé toto médium o neprofesionálnom divadle a umeleckom prednese prešlo do online-u? Neviem, no túto polemiku jej závídím...

Zuzana "Cruella De Vil" Hudeková

Miluje módu a má chuť na vzácne kožuchy. Chcela by si vyrobiť kožuch srst' z dalmatínskych šteniatok. Cruella je známa tým, že často bez ohlásenia vchádza do domovov iných ľudí. Zuzana, našťastie, na rozdiel od Cruelly nešije kostýmy z dalmatíncov. Z líšok a rosomákov možno, ale zo psíkov určite nie. Na svojom konte má toľko spoluprác, ako je samotných dalmatíncov a nielen na Slovensku. Je to skrátka meno Európskeho formátu. A myslím si, že nielen ja jej závídím...

Jaroslava "Nanny" Čajková

Nanny je milá a nežná postava, ktorá je hlboko oddaná starostlivosti o šteniatka a je vždy ochotná podať pomocnú ruku. Napriek svojej malej veľkosti je to tvrdá a vynaliezavá postava, ktorá je vždy pripravená zasiahnuť a chrániť šteniatka, keď sú v nebezpečenstve. Jaroslava Čajková však nie je žiaden čaj. Je to osobnosť s veľkým O, bez ktorej by mnoho vecí nebolo na takej vysokej úrovni, ako teraz je. A to najmä vďaka jej oddanosti a viere v to, čo robí. Závídím jej...

Ján "Roger Radcliffe" Šimko

Ukazuje sa ako láskavý muž, ktorý sa stará o svoju rodinu, vrátane domácich miláčikov. Roger sa nebojí postaviť proti Cruelle, keď je do toho zapletená jeho rodina. Je dobrý v mentálnej matematike, pretože je schopný pomerne ľahko spočítať počet dalmatíncov. Ján Šimko sa vo svojej tvorbe zameriava na diváctvo vo veku mládeže. Snaží sa im sprostredkovať zdravý sedliacky rozum a najmä, úsudok. Dôkazom je jeho ostatná inscenácia Spleť o kyberšikane a duševnom zdraví. Áno, aj jemu závídím.

Karol "Seržant Tibbs" Horváth

Tibbs je plukovníkovým najvernejším členom hodnosti a s najväčšou pravdepodobnosťou aj najlepším priateľom. Ako seržant vždy, keď dostane rozkaz, rýchlo vykoná, čo je v jeho silách. Ukázalo sa tiež, že Tibbs sa ľahko zľakne, keď ho prebudí kapitánovo hlasné vzdychanie. Napriek tomu však dokázal pomôcť dalmatíncom. Spisovateľom sa nikto nenarodí, musí sa vycibriť. A seržant Tibbs, pardon, Karol Horváth vyvracia tento naratív. Jeho texty sú dôkazom toho, že sa takým jednoducho musel narodiť. Inak si to všetko neviem vysvetliť. Závídím mu...

FEL

*Kolega redaktor Feldbauer si zrejme pomýlil festivalový denník Scénickej žatvy s kynologickou revue alebo chcel ohúriť svojím filmovým prehľadom Petra Konečného. Podobnosť lektorov SŽ 2023 s postavami z Disneyho rozprávky je čisto náhodná a redakcia sa im touto cestou ospravedlňuje.

Absolútny sluch

Recitátor Denis Šatan z Levárov (možno z Malých, možno z Veľkých, pán Boh vie, pozn. red.) predniesol text od jedného z lektorov dielni Karola D. Horvátha.

Kedy si sa naposledy počúral?

Asi niekedy v škôlke. Dúfam.

Je v texte, ktorý si recitoval, nejaký moment, s ktorým sa dokážeš stotožniť?

Okrem čakania na stanici asi nie. Text je sám o sebe dosť osobný, aj keď teda neviem, či aj autor to prežíval. Je to text, s ktorým keby som sa vedel stotožniť, asi by som o tom nechcel hovoriť.

V prednese si štylizovaný do takej hanblivej osoby. Si to ty, alebo to len hráš?

To je robota Beiny Reifovej, ktorá má úžasnú schopnosť prečítať v texte aj to, čo tam iní nevidia. A keď sme sa rozprávali, ako to poňať, dospeli sme k tomu, že je asi neskutočne traumatizujúca skúsenosť vidieť svoju matku, ktorá ide prepichnúť bubienok otca huslistu.

Vieš si predstaviť, že by si niekomu prepichol bubienok?

V žiadnom prípade.

Sused nehrá na saxofón?

Nie.

A posledná otázka, kedy si sa naposledy počúral?

Ty ma chceš nachytať...

Fel

Od koho má babka dedka

Tomáš Rožnay je mladý talent, ktorého prednes dnes očaril mnohých divákov a diváčky, preto náš rozhovor podchvíľou prerušovali uveličené pochvaly na škále od „Veľmi si sa nám páčil“ cez „Výborné to bolo“ až po

„Absolútne fenomenálne“. Prinášame vám exkluzívne prvé interview s vychádzajúcou recitátorskou hviezdou.

Recitoval si báseň Od koho má babka dedka. Od koho máš ty túto báseň?

Pani učiteľka mi vybrala niekoľko básničiek a ja som si z nich vybral túto.

A prečo akurát túto?

Lebo je smiešna.

A čo ti je na nej najviac smiešne?

Že dedkovi sa to všetko len snívalo.

Rád recituješ?

Mhm.

A páčilo sa ti viac vystupovať na Hviezdoslavovom Kubíne alebo tu, na Žatve?

To je ťažká otázka.

(Rozhovor už po druhýkrát prerušili chvály okoloidúcich. Tomáš skromne ďakuje.)

Užíváš si úspech?

Mhm.

Čo robíte s pani učiteľkou, keď sa pripravuješ na recitáciu?

Jazykolamy.

A aká je pani učiteľka?

Dobrá.

Na súťaži si bol prvýkrát?

Prvýkrát.

Tešil si sa, alebo to bol stres?

Veľmi som sa tešil, ale bol to aj veľký stres.

Predčítač

Andrej Rác je známa persóna neprofesionálneho divadla, predovšetkým z nitrianskych kruhov. Vďaka jeho prednesu koláže z románu Predčítač sme ho však spoznali zase z inej stránky.

Ty si festivalová stálica. Na koľkých z 101 ročníkoch Scénickej žatvy si sa už zúčastnil a na koľkých sa ešte zúčastníš?

Toto je môj štvrtý ročník a rád by som sa zúčastnil aj každého ďalšieho, pretože zbožňujem chodiť na festivaly. Ale neviem, do akej miery budem mať šancu sa ešte venovať amatérskej divadelnej tvorbe, pretože život sa, žiaľ, posúva. Obávam, sa, že za pár rokov sa tu už neukážem a je mi z toho smutno.

Čo sa ti vybaví, keď sa povie 101?

Viem, čo to znamená v kontexte tohto festivalu. Stoprvý ročník už nie je stý, ale na druhej strane, je to vlastne nové storočie. Ako keď bol rok 2020 a niektorí tešili, že je nová dekáda, hoci sa očividne nemali veľmi na čo – teda mohli sa tešiť na Žatvu, ale to je celé. Možno je to nejaký nový štart, ale keďže čísla si vymýšľame my ľudia, tak skôr iba plynulé pokračovanie.

A ako si predstavuješ to pokračovanie?

(*snaží sa nájsť sofistickovanú odpoveď*) Ja poviem niečo primitívne.

Dobre.

Dôležité je, aby festival pokračoval, pretože bez festivalov sa nemáme my kde angažovať a bez nás by neboli festivaly, takže tu musíme byť jeden pre druhého. (*Nebolo to vôbec primitívne, pozn. red.*)

Keď je reč o angažovanosti, inscenácii, v ktorých sme ťa videli, boli často spoločensko-kritické, aj dnešná recitácia mala v sebe tento náboj. To je to, čo ťa baví?

Úprimne, tento prednes som si vybral skôr kvôli forme ako téme, chcel som robiť niečo iné než zvyčajne, pretože už mám svoj rukopis, svoju mimiku, gestikuláciu, chcel som sa od toho odkloniť, aby som nebol stále taký istý. Ten text sa mi najprv páčil tým, ako je napísaný, až keď sme sa doňho zahlbili, vyšla z neho téma odpúšťania – otázky, čo je možné odpustiť alebo čo je spravodlivé. A hoci je zvláštne si to od holokaustu preniesť do osobného života, v osobnom živote to so mnou rezonuje, na to myslím, keď si tento text prechádzam.

MAŠ

Chvilky poézie

Hrajú details

Tomáš Rožnay vojde na javisko. Nebojácne. Odvážne. Zabodne sa do zeme a recituje. Hravá básnická skladačka o jednom darčeku, slávikovi, dedkovi a vnúčikovi sa v jeho podaní stáva vtipným básnením. Prichádza výrazná diferenciácia hlasov, postáv v básni, ich konaní. Recitátor okolo seba vytvorí samostatný svet, temer sa nekontaktuje s divákom, skôr umožňuje nazerať do svojho uzavretého sveta. Hrá sa s rytmizáciou, objavuje čaro dynamiky. Šetrí pohybom či gestom až k záverečnej pointe, keď sa vydá cestou – skratkou –, keď sa pohne vpred. Navrátilovská hravosť a najmä humor sa v prednese objavovala intenzívne, pointovali sa konkrétne miesta a hlasom a intonáciou priam vytvárali obrazy. Prednes Od koho má babka dedka prepožil humorný prístup k poézii s precíznosťou práce so slovom.

Andrej Rácz vkráča pomaly na javisko. Zabodne sa očami do diváka. A tie hrajú. Sú akýmsi kľúčom k jeho prednesu z prózy Bernharda Schlinka Predčítač. Pregnantne artikuluje, priam až dôsledne prežuje každé slovo. V jeho prednese je v jednom momente ospravedlnenie rozprávača, že pozná osobu obžalovanú zo zverských zločinov, zároveň miera hanby za to, že ju pozná, je to vyvíňovanie sa i zdesenie v jednom. Sústredené a neústupčivé pozorovanie procesu zhmotnené do prednesu otvára tému, čo si má tá-ktorá generácia počať s vlastnou minulosťou. Žiadne ostré gestá ani okaté vyvíňovanie sa, ale akési účastné spovedanie sa. Oči neustále fungujú, ťlačia sa pomedzi divájujú sa dav. Recitátor nesutúpi ani raz zo svojej pozície. Drží sa mocne viny, hanby, spomienky.

Denis Šatan sa trochu zabudne, keď má vojsť na javisko. Ono zabudnutie však k tomu celému akosi patrí. Vojde neistý, nemeslý, aj s okato nezapnutým rázporkom, čo tiež patrí k situácii a vŕha ma do svojho podania povedky Absolútny sluch Karola D. Horvátha. Hrajú details rúk. Rozprávanie je farbisté, nádávky trefne prekvapujú a zároveň sa stávajú tou najprirodzenejšou súčasťou jazyka. Malá veľká dráma o ne/odstrihnutí sa, pripútání/odpútání k mamičke, o vnútorných hlasoch, o malom chlapcovi, čo uviazol v čase, o okamihu, ktorý rozhodol o celom živote. Vnútorň mamičkin hlas sa v prednese stupňuje, vyosenie sa drží kontinuálne, práca s hlasom, moduláciou, iróniou, sebakomentárom je dôsledná. Recitácia na pomedzí prednesu a kvalitnej monodrámy je ponorená do vnútra interpreta. Povedka sa priam pretelesňuje, predo mnou stojí de facto postava a odhaľuje mi svoju celožitnú drámu.

Miriam Kičiňová

Foto: Michal Laštin

Reportéri bez hraníc

Martina Mašiarová (druhá z ľavého boku)

Jedenásťnásobná redaktorka a niekoľkonásobná šéfredaktorka denníka Scénickej žatvy. Ale nielen to! Už vyše desať rokov sa aktívne zúčastňuje prehliadok a súťaží neprofesionálneho divadla ako porotkyňa a to veľmi úspešne. To jej dáva právo veta vo festníku, kde musí krotiť ambície záškodníctva istého redaktora, ktorý na svoju stranu už stihol stiahnuť aj grafika. Zatiaľ sa jej to darí, ale len zatiaľ, nehovorme hop. Je taktiež spoluautorkou knihy Festival festivalov a autorkou prekladu knihy Ako písať o divadle. Na 101. ročníku je prvý, ale žiaľ aj poslednýkrát. Budúci rok už bude totiž 102. No aktuálne je to bezpochýb človek na správnom mieste.

Emma Vičanová (druhá z pravej strany)

Mladý talent žurnalistiky, ale aj tvorby. Na Scénickej žatve je po prvýkrát, ale hneď v prvý deň sa dokonale aklimatizovala v redakcii a na pohár si nalepila menovku. Je to všestranná osoba, ktorá do Martina prišla rovno z Vršateckého Podhradía, kde organizovala festival Medziriadky. Je aj laureátkou nejedného literárneho ocenenia, ktoré dostala ešte predtým, ako získala svoje bohaté literárne konexie. Svoj talent zužitkovala aj ako autorka a režisérka rozhlasovej hry Mušľa v uchu, ktorá mala v júni 2023 premiéru na Rádiu Devín a osvedčila sa aj ako redaktorka Gašparovín na Bábkovej Žiline 2023.

Michal Onduš (ten v bielom tričku)

Michal je bábkár, čo však nijako neznižuje jeho potenciál ako Žatevného reportéra. Totiž – kým väčšina bábkárov ovláda marionety, objekty a materiály, on ovláda aj gramatiku a pravopis. Študent Katedry bábkarskej tvorby VŠMU, patrí totiž do raritnej skupiny divadelníkov, ktorí sa zaoberajú réžiou a dramaturgiou bábkového divadla, vďaka čomu je jazykovo vyzbrojený aj pre náročnú redakčnú činnosť (alebo je to naopak?). Hoci je činorodý na rôznych frontoch, netreba si ho mýliť s prezidentom Slovenskej basketbalovej asociácie, ktorý má v priezvisku jedno r navyiac. Avšak je celkom dobre možné, že spolupracoval na inscenácii Dezorzovho lútkového divadla Dukla, údolie smrti a tiež, že skúsenosti s festivalovou žurnalistikou nadobudol v redakcii tohtoročných Gašparovín v neďalekej (Bábkovej) Žiline. Zato v Martine je po prvýkrát. Ako je to možné? Opýtajte sa ho.

Matej Feldbauer (prvý z pravej smernice)

V podstate mu nikto nepovie inak, ako Feld'o, ba mnohí ani nevedia, že sa krstným volá rovnako ako Moško (čo ho údajne nijako nevýhodnilo v boji o pozíciu redaktora festivalového denníka... ale zas, ako inak si to vysvetliť?). Na druhej strane, keďže je to herec, dokáže stvárniť čokoľvek a kohokoľvek, čo jeho pravú identitu ešte viac zahmlieva. Niekedy sa napríklad prevetľuje do postavy režiséra, inokedy sa stáva produkčným literarneho klubu.sk alebo obchodným manažérom vydavateľstva BRAK. Ak vás niečo z toho zaujíma, pokojne sa ho spýtajte, v opačnom prípade sa možno stanete práve vy terčom jeho všetečných a nie vždy komfortných novinárskych otázok! (Ako vysvitlo, Feld'o nie je ani herec a takmer už ani produkčný uvedených organizácií, vlastne nie je ani novinár, ale zato nám nosí do redakcie občerstvenie a občerstvuje nás neprístojným humorom. Skrátka a dobre je tu s nami, zvyknite si!, pozn. red.)

Jaroslav Dvorský (ten dolu zalomený)

Silná posila na pozícii grafik-zalamovač! Má brata Petra, ale Peter, Jaroslav a Miroslav Dvorský sú len jeho menovci, preto možno povedať, že svoje postavenie hlavného grafika podujatí NOC si vydobyl len vlastnou poctivou a tvrdou prácou. Na svojej webstránke má uvedené "prototyping with Figma, designing in Elementor, coding with HTML, CSS3 and Javascript, managing with WordPress, working with Affinity Designer", čomu zvyšní členovia a členky redakcie nerozumejú, ale pravdepodobne je to dôkaz existencie mimozemskej inteligencie, ktorá sa usadila na planéte Zem, aby nám Pozemšťanom pomohla s prechodom do vyššieho vývojového štádia. Okrem grafikovania sa venuje aj fotografovaniu a tvorbe webstránok pre rôzne organizácie, ale napriek tomu je nesmierne skromným a príjemným členom redakcie.

Fel. + Maš.

MRTVÍ PŘED SOUDEM

sem by mal íst' citát Mikiho F. a však naferaz nebol žiadny horepou. Miki, prepáč nám to.

Miriám Kičiňová: A je tu s nami aj Jakub Molnár, dramaturg, dlhoročný... no nie až tak, ale niekoľkoročný už áno.

(Vošiel Jozef Ciller, nakukol, spočítal porotu a odišiel.)

MK: Pán Ciller, chceli ste niečo povedať?

JC: Ja mám taký veniec, tak len pozerám, že kam ho dám.

OD KOHO MÁ BABKA DEDKA, TOMÁŠ ROŽNAY

Tomáš Žižka: Môžem pár slov k scénografii?

A potom sa k slovu dostal Miklós Forgács..., pozn. red.

TYRA, DDS ÚSMEV, BABÍN

MK: "Ach, ty vaše recitační kolektivy!"

(Porota niekoľko desiatok minút dumá a hľadá rozdiel medzi recitačným kolektívom a dramatickou tvorivosťou.)

Ivana Kurčinová: Ja som sa v tom už stratila...

Miklós Forgács: Chvalabohu!

TŽ: To je taká partitúra, veď ste parta na ture.

MF: Ja som chcel ísť posledný, pretože za posledné roky som nič originálnejšie nevidel, čiže prichádzam s takou až revolučnou náladou.

MF: Subžánrom je intervenčný horor. Vychádza kvázi z toho, že mimozemské civilizácie sú schopné nás ovládať bez toho, aby nás navonok poškodili a ukradnú naše telá, sú okupované mimozemskými organizmami. A práve to ich prezrádza, pretože emočne nereagujú. Podobajú sa na ľudí, ale nie sú ľuďmi.

VAČICA, KTORÁ SA NESMIALA, DS GONG, BRATISLAVA

MK: Keby tu bol kolega teatrológ, istý Karol, tak by sme mali edukatívne vsuvky o vačiciach.

MK: Miklós, ja ti budem sledovať čas. Na každú inscenáciu je polhodinka.

MF: Moja?

MF: (piatykrát) Ešte posledná vec.

DADDY FREUD, B+S, NITRA

MF: Ja nikdy neviem ako začať. A ani skončiť. Ja som si túto inscenáciu nazval Depresívny artkabaret.

MF: Metafora je ako gitarové sólo v deväťdesiatych rokoch. Všetci si mysleli, že už je mŕtve.

MÔJ SKVELÝ BRAT ROBINZON, DROBÁTKA, MARTIN

MF: Nebojte sa, ja budem mlčať.

Redaktor: Sám tomu neveríš.

Lenka Džadíková: Začali ste ako drobátka, ale už ste si nadrobili.

LDZ: Veľmi ma mrzí, že to musím povedať zrovna martinskému súboru, ale je to ľ a ku a gu.

TŽ: Ja len k tej scénografii. K ostatnému tiež som priklá... prikl... tiež sa k tomu prikláňam, či prikláňam?

LDZ: Ty si scénograf, ty môžeš.

MF: Ešte jednu vec som chcel, ale chvalabohu som zabudol... Jaj, tá cibuľa, to sa tam ako dostalo? Bolo to také príjemne zbytočné.

ŇEJ PO VAŠEMU BUDZE..., ŠDPU, PŘESOV

LDZ: (...) Šárik so Sogelom v teplákoch v sedemdesiatych rokoch...

TŽ: Pre mňa sa to hralo už veľmi neskoro. Mal som za sebou osem hodín vo vlaku a štyri predstavenia, ale tá vaša intenzita! Ja som mal celý čas vypleštené oči, no nevedel som, na čo sa to pozerám.

Matej Moško: (prišiel o 12:03) Dostal som echo, že ste skončili. To bol hoax?

PŘEDČÍTAČ, ANDREJ RÁCZ

Z dôvodu časovej tiesne bolo recitátorovi povedané svoje mimo rozborov. Tzv. individuálne, pozn. red.

ABSOLÚTNY SLUCH, DENIS ŠATAN

Recitátor nebol prítomný, keďže musel po svojom vystúpení opustiť Stredné Slovensko. Z tohto dôvodu mu nebol venovaný žiaden priestor, pozn. red.

Fel

Vydáva Národné osvetové centrum v Bratislave pre svoj dobrý pocit v počte kusov 101 kusov.
Redakčné teleso z princípu: Martina Mašľa Mašlárová, Matej Jakub Molnár Feldbauer, Emma Syrota Vičanová, Michal Hufak Onduš, **Grafika a zalomenie:** Jaroslav Springcelebrate Dvorský.
Foto: Jakub Jaja Jančo, Michal Mila Lašut.
Tlač: Tlačíť/Tahať